

ЕКОНОМІКА. ЕКОНОМІКА ТА ЕКОЛОГІЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

УДК 332.1:332.2(332.3)

<http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2022.02.04>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПАРАМЕТРИ ФУНКЦІЙ ТЕРИТОРІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У КОНТЕКСТІ ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ

О.С. ДОРОШ,

д.е.н., професор

E-mail: dorosholhas@gmail.com

Національний університет біоресурсів і природокористування України

А.Й. ДОРОШ,

PhD з економіки

E-mail: doroshandriy1@gmail.com

Інститут землекористування Національної академії аграрних наук
України

І.-О. Ю. ЗАСТУЛКА,

аспірант,

E-mail: oleksandr_zastulka94@ukr.net

Національний університет біоресурсів і природокористування України.

Анотація. Проаналізовано існуючі методики та параметри визначення спроможності та моніторингу розвитку територіальних громад в екологічному, економічному та соціальному розрізах. Встановлено, що більшість методик та параметрів є фундаментальними та передбачають загальну оцінку спроможності громад та не орієнтовані на те, щоб бути індикаторами розвитку окремої територіальної громади в екологічному, економічному та соціальному розрізах.

Запропоновано використовувати параметри функцій території як індикатори розвитку територіальних громад. Вибір параметрів функцій території обґрунтовано необхідністю виходячи з аспектів просторового планування та просторового розвитку планувати територію громади таким чином, щоб вона максимально ефективно виконувала свої функції в межах своїх повноважень та можливостей. На основі аналізу наукових праць наведено визначення поняття «функції території» та сформовано перелік релевантних у рамках даного дослідження перелік їх функцій.

Запропоновано та обґрунтовано перелік параметрів функцій території, зазначено, що громади здатні їх частково забезпечувати, та визначено, що вони опосередковано через планувальну документацію території громади могли б слугувати індикаторами розвитку територіальних громад та запропоновано методiku їх визначення. Визначено соціально-економічні параметри функцій території для Чинадіївської селищної територіальної громади Мукачівського району Закарпатської області.

Ключові слова: функції території, параметри функцій території, індикатори розвитку територіальних громад, просторове планування територій громад, просторовий розвиток.

Постановка проблеми

Станом на червень 2022 року минуло два роки після завершення формування територіальних громад в Україні, яке відбувалося в рамках процесів децентралізації влади та адміністративно-територіальної реформи на місцевому рівні. Відповідно до розпоряджень Кабінету міністрів України «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад», які розроблялися в розрізі областей сформовано понад 1470 територіальних громад [1]. При цьому децентралізація полягає в розширенні можливостей територіальних громад та їх зобов'язань. З одного боку, змінювались пропорції розподілу бюджетних надходжень між місцевими та державним бюджетами за різними статтями, а з іншого – громадам довелося власним коштом утримувати соціальну інфраструктуру [2]. Відповідно постало питання, як правильно використати наявні фінансові та інші ресурси задля максимально ефективного розвитку громади. Адже отримавши більше коштів їх необхідно використати для формування передумов для отримання довгострокової вигоди, для чого необхідно діяти відповідно до розробленої стратегії

розвитку. При цьому надзвичайно важким аспектом постає формування параметрів оцінки екологічного, економічного та соціального стану громад та моніторингу їх розвитку.

Відсутність вичерпного переліку параметрів оцінки громад, які були б об'єктивними, та визначалися б на основі відкритих даних, даних статистичної звітності та даних, які акумулюють громади робить процес уніфікованої оцінки стану та моніторингу розвитку громад неефективним та складним, адже фактично кожен дослідник чи аналітик формує власний набір параметрів та визначає для них критерії оцінки та здійснює цей процес фактично за власною методикою. Постановою Кабінету міністрів України від 8 квітня 2015 р. № 214 «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад» затверджено критерії попередньої оцінки спроможності спроможних територіальних громад. Йдеться про чисельність населення, чисельність учнів закладів загальної середньої освіти, площу території, індекс податкоспроможності бюджету та частку місцевих податків та зборів у доходах місцевого бюджету [3].

Проте, якщо ці критерії могли застосовуватись із метою формування

об'єднаних територіальних громад, то для комплексної оцінки їх екологічного, економічного та соціального стану та моніторингу їх розвитку вони не можуть застосовуватись. Відповідно постає необхідність у формуванні переліку параметрів, які могли б бути індикаторами стану та розвитку територіальних громад. У рамках даного дослідження зосередимо увагу на соціально-економічних параметрах функцій території, які могли б бути такими індикаторами. Вибір фокусуємо на функціях території, бо виходячи з аспектів просторового планування та просторового розвитку нам необхідно планувати територію громади таким чином, щоб вона максимально ефективно виконувала свої функції. В подальшому визначимо ці параметри для Чинадіївської селищної територіальної громади Мукачівського району Закарпатської області.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій.

Вивченням процесів децентралізації, оцінки стану та розвитку громад, формуванням параметрів та індикаторів розвитку громад та функціональному призначенню території присвятили свої праці Л.Я. Новаковський, Й.М. Дорош, М.А. Хвесик, А.М. Третяк, О.С. Дорош, Ш.І.Батуллін, О.І. Шкуратов, О.М. Лоцихін, О.Ю. Бобровська, Д.А. Бистрова, О.В. Батанов, М.В. Ільїна, П.О. Остапенко, І.М. Гринчишин.

Бобровська О.Ю. досліджує зміст поняття «розвиток» та його складових в проекції на процеси, що відбуваються в територіальних громадах та визначає характеристики та параметри процесів розвитку. У процесі розвитку територіальних громад

надає вагоме значення сталості, збалансованості та комплексності й наводить показники цих характеристик. Здійснює оцінку розвитку системних складових громад та їх сукупного розвитку [4]. Запропоновані критерії розвитку є радше фундаментальними критеріями оцінювання стратегій, програм та планів розвитку, ніж фактичного економічного, екологічного та соціального стану громад та їх розвитку.

Хвесик М.А. та Ільїна М.В. узагальнили основні можливості та перешкоди на шляху розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні в умовах адміністративної реформи. Розробили систему параметрів оцінювання перспектив розвитку громад, обґрунтували їх застосування для територій різних типів та представили систему економічних, соціальних, екологічних параметрів для оцінювання перспектив розвитку територій сільських громад, класифікованих за просторовими ознаками [5]. Запропоновано широкий набір параметрів, які передбачають фундаментальну загальну оцінку територіальних громад у розрізах типів територій.

Гринчишин І.М. трактує спроможність територіальної громади як наявність фінансових, інфраструктурних, кадрових умов та здатність забезпечити належний рівень публічних послуг у процесі функціонування і розвитку громади загалом, а також можливість оцінити потенціал та задіяти його задля зміцнення спроможності. Визначено параметри спроможності територіальної громади за суб'єктною приналежністю, елементами функціональної спроможності та критеріальними ознаками досягнення спроможності [6]. За допомогою запропонованих критері-

їв, визначається спроможність громади в широкому сенсі, а не її розвиток за екологічними, економічними та соціальними параметрами.

Остапенко П.О. пропонує розширити методику формування спроможних територіальних громад затверджену Кабінетом міністрів України додатковими розрахунковими показниками та ввести показники розвитку інфраструктури в методику [7]. Йдеться про показники спроможності територіальних громад, проте екологічний аспект не розглядається.

Мета дослідження – запропонувати соціально-економічні параметри функцій території, які могли б слугувати індикаторами економічного та соціального розвитку територіальних громад у контексті просторового планування території громади. Визначити запропоновані параметри функцій території для Чинадіївської селищної територіальної громади.

Матеріали й методи дослідження.

На початковому етапі ведення досліджень нас цікавило трактування поняття «території» з метою окреслення в подальшому її функцій. Одразу три визначення цього поняття дає академічний тлумачний словник, який визначає територію як: 1. частину земної кулі, що входить до складу якої-небудь частини світу або належить певній державі; 2. частину якої-небудь країни; 3. земельний простір, зайнятий населеним пунктом, установою, підприємством тощо [8]. Звідси територія є об'єктом конкретної діяльності.

Дане поняття визначене й Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності» у такій редакції:

«частина земної поверхні з повітряним простором та розташованими під нею надрами у визначених межах (кордонах), що має певне географічне положення, природні та створені в результаті діяльності людей умови і ресурси» [9]. Зазначимо, що в сфері містобудування територію визначають об'єктом, щодо якого ведеться містобудівна діяльність та планування.

У Законі України «Про землеустрій» визначення поняття «територія» відсутнє, проте статтею 5 визначені об'єкти землеустрою, до яких віднесені: територія України; території адміністративно-територіальних одиниць або їх частин; території землеволодінь та землекористувань чи окремі земельні ділянки [10].

На основі аналізу наукових праць у галузі юридичної науки наведено поняття «функцій території». Бистрова Д.А. розуміє поняття «функції території» як «основні напрямки використання і реалізації потенціалу території як цілісної системи, які необхідні для вирішення певних завдань і досягнення цілей, поставлених суспільством перед державою в даний момент і на перспективу» [11]. Батанов О.В. натомість під функціями території розуміє «основні напрями або види (форми) використання та реалізації геополітичного, господарсько-економічного, духовно-культурного, інформаційного та іншого потенціалів території як цілісної системи, необхідні для вирішення певних завдань та досягнення цілей» [12]. Професор Лошихін О.М. стверджує, що «деякі функції території обумовлені загальними функціями держави» [11].

Фахівцями із землеустрою дане питання наразі не досліджувалося. Зважаючи на зміни, що відбулись у законодавчому полі, зокрема, Законі

України «Про землеустрій», запроваджено розроблення нових видів документації із землеустрою, а саме: «... проекти землеустрою щодо встановлення меж територій територіальних громад (п. а-1 ст. 25)...» та «... містобудівна документація, яка одночасно є документацією із землеустрою (комплексні плани просторового розвитку територій територіальних громад, генеральні плани населених пунктів, детальні плани територій)» (п. б-1 ст. 25), якими введено поняття «**територія територіальної громади**» [10].

На основі проведеного аналізу сформовано наступний перелік функцій території:

- **Визначення просторових меж владарювання.** Є дуже важливою функцією, адже визначає територію правосуб'єктності в певних межах.

- **Просторове структурування державної влади та місцевого самоврядування та організація їх діяльності.** Дана функція забезпечує просторове структурування владної ієрархічної системи на різних рівнях, чим сприяє її ефективному функціонуванню та реалізації її повноважень і завдань.

- **Забезпечення життєдіяльності населення.** Дозволяє людям задовольняти свої щоденні потреби та формувати свій життєвий простір.

- **Забезпечення і захист прав і свобод людини і громадянина.** Надзвичайно важлива функція, яка формує інституціональне середовище, здатне забезпечити захист прав, честі та гідності людини й громадянина.

- **Комунікативна.** Формує простір для особистих, ділових та інших комунікацій між людьми.

- **Безпекова.** Формує систему безпеки, що надає відчуття особистої та суспільної безпеки та забезпечує її.

Важливо зазначити, що в даному контексті йдеться про функції території в загальному й вони є більш застосовними для території держави та завдань, які постають перед державною владою. В нашому ж дослідженні йдеться про території територіальних громад. Території територіальних громад та громади як орган місцевого самоврядування здатні частково виконувати дані функції. Зокрема інструментом виконання даних функцій є просторове планування, яке визначає планувальну організацію території та простору громади й відповідно здатне сприяти виконанню територією громади даних функцій. Громада здатна впливати на функції території громади та формувати їх за рахунок близького за сутністю, проте не тотожного поняття функціональних зон територій, які відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» визначаються як: «визначена комплексним планом просторового розвитку території територіальної громади, генеральним планом населеного пункту, планом зонування території частина території територіальної громади, щодо якої визначений певний набір дозволених (переважних (основних) та супутніх) видів цільового призначення земельних ділянок та відповідно до законодавства встановлені обмеження у використанні земель у сфері забудови» [9].

Відповідно в контексті територій територіальних громад доцільно вести мову не про параметри загальних функцій території, а про параметри функцій території, які здатна забезпечувати громада та інструментів, за допомогою яких громада здійснює організацію та планування території та встановлює функціональні зони

територій. А саме йдеться про документацію із землеустрою та містобудівну документацію, та в першу чергу про комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, але не лише про цей інструмент планування.

Наступний крок – формування параметрів, за якими можна було б визначити, чи виконують території територіальних громад вищенаведені функції в межах своєї компетенції за рахунок розроблення землевпорядної документації, яка одночасно є містобудівною, а також які можна було б визначити за відкритими даними, даними державної статистичної звітності та даними, що акумулюються громадами. Відзначимо, що обрані параметри мають бути релевантними в контексті просторового планування та стосуються функцій території не напряму, а радше опосередковано через вищезазначену документацію. У цій відповідності нами напрацьовано соціально-економічні параметри при розробленні землевпорядної документації, яка одночасно є містобудівною, запропоновано методики їх визначення та обґрунтовано релевантність даних параметрів.

1. Встановлення меж громади. Встановлені межі у громаді визначають її територію правосуб'єктності для виконання нею власних функцій (передусім для визначення просторових меж владарювання).

2. Концентрація сільськогосподарських земель у землекористувачів. Визначається за методикою запропонованою Купріянич І.П. та Дорошем А.Й. та обчислюється за формулою:

$$K_{ПК} = \frac{\sum_{i=1}^n \{P_i \mid P_i > PK\}}{P_3} \times 100\%, \quad (1)$$

де K – частка концентрації сільськогосподарських угідь чи обраного угіддя в окремих землеволодіннях, %;

$ПК$ – показник концентрації, площа відносно якої розраховують частку концентрації;

P_i – площа землекористування, га;

P_3 – загальна площа сільськогосподарських угідь чи обраного угіддя на території об'єднаної територіальної громади, га [13, 14].

Даний параметр є важливим у контексті розподілу праці та доходів від головного активу в сільських громадах, а саме сільськогосподарських земель.

3. Залученість жителів у процес виробництва сільськогосподарської продукції. Даний параметр взаємопов'язаний із попереднім параметром і вказує на розподіл праці та доходів від головного активу в сільських громадах й відповідно є індикатором добробуту жителів громади. Визначається на основі показника концентрації земель та даних територіальних громад щодо оренди сільськогосподарських земель у громаді.

4. Інвестиції в розвиток технічної інфраструктури. Є важливим параметром розвитку громади. Визначаються за даними Державної служби статистики України та на основі аналізу видатків бюджету громади.

5. Інвестиції в розвиток соціальної інфраструктури. Є важливим параметром розвитку громади. Визначаються за даними Державної служби статистики України та на основі аналізу видатків бюджету громади.

6. Просторова доступність товарів та послуг. Визначається за просторовим аналізом наявності тих чи інших товарів та послуг на терито-

рії громади, а також відстані, які необхідно долати, для отримання даних товарів та послуг. У контексті повномасштабного вторгнення російської федерації набуває особливого значення.

7. Внутрішні та зовнішні логістичні ланцюги громади. Є важливим індикатором: а) як виробництва товарів, так і надання послуг на території громади; б) джерела походження товарів та послуг, що походять з-за меж громади; в) «експорту» товарів та послуг доступних на території громади. Надійність логістичних ланцюжків є важливою, особливо в контексті повномасштабного вторгнення російської федерації.

8. Демографічна ситуація громади. Один із найважливіших соціально-економічних параметрів громади, відносно якої необхідно будувати стратегію її розвитку.

9. Обсяги бюджету громади та його залежність від субвенцій/дотацій. Визначається за допомогою аналізу дохідної частини бюджету громади. Важливий у контексті розуміння самодостатності громади та її забезпеченості власними надходженнями. Призначений для визначення «бажаного щорічного зростання бюджету громади з метою заміщення певної частки субвенцій та дотацій власними доходами» за наступною формулою:

$$i = \sqrt[n]{\frac{B'}{B}} - 1 \quad (2)$$

де i – середньорічне зростання власних надходжень до бюджету;

B' – бажаний розмір власних надходжень до бюджету на кінець періоду;

B – існуючий розмір власних надходжень до бюджету;

n – кількість років [13, 15].

Даний параметр дозволить оцінити необхідний приріст власних доходів громади рік до року.

Результати дослідження та їх обговорення. За напрацьованим переліком соціально-економічних параметрів функцій території та запропонованою методикою їх визначення, встановлено значення цих параметрів для Чинадіївської селищної територіальної громади Мукачівського району Закарпатської області (табл. 1).

Аналізуючи таблицю 1 зазначимо, що концентрація сільськогосподарських земель у землекористувачів на території Чинадіївської селищної територіальної громади є незначною, адже лише 8% сільськогосподарських земель громади обробляє один землекористувач, землекористування якого перевищує 200 га і складає 390 га. При цьому лише 20% сільськогосподарських земель громади земель обробляються землекористувачами, які обробляють понад 100 га. При цьому можливо концентрація сільськогосподарських земель є дещо вищою, адже на території громади станом на 2016 рік було кількості гектарів земельних ділянок невитребуваної спадщини, які цілком імовірно обробляються. Відповідно ведемо мову про середній рівень залученості жителів громади у процес виробництва сільськогосподарської продукції.

Інвестиції в розвиток технічної інфраструктури є незначними, натомість інвестиції в розвиток соціальної інфраструктури є більшими. Щодо внутрішніх та зовнішніх логістичних ланцюгів громади, то на території громади виробляється переважно сільськогосподарська продукція та надаються базові адміністративні послуги, інші товари в громади завозяться з-за

Табл. 1. Значення параметрів функцій території для Чинадіївської селищної територіальної громади Мукачівського району Закарпатської області

Назва параметру функції території	Значення параметру та короткий коментар
Встановлення меж громади	Проект встановлення меж громади не розроблявся
Концентрація сільськогосподарських земель у землекористувачів	Для показника концентрації 100 га – 20% Для показника концентрації 200 га – 8% Незначна концентрація земель
Залученість жителів у процес виробництва сільськогосподарської продукції	Середня
Інвестиції в розвиток технічної інфраструктури.	Незначні, лише 4,5% від загальних бюджетних видатків, майже 5 млн. грн
Інвестиції в розвиток соціальної інфраструктури	Значні, близько $\frac{3}{4}$ бюджету витрачається на освіту та охорону здоров'я
Внутрішні та зовнішні логістичні ланцюги громади	На території громади виробляється переважно сільськогосподарська продукція та надаються базові адміністративні послуги
Демографічна ситуація громади	Кількість населення знижується, темпи зниження нижчі середніх по Україні, проте наявне зростання кількості населення протягом березня-червня за рахунок прибуття внутрішньо-переміщених осіб
Обсяги бюджету громади та його залежність від субвенцій/дотацій	Видатки бюджету становили 109 млн. грн. у 2021 році. Субвенції та дотації складають 61,46%. Високий рівень залежності.

її меж, а також доступний ширший набір товарів та послуг у місті Мукачеве розташованому поруч.

Щодо обсягу бюджету громади та його залежності від субвенцій/дотацій, то видатки бюджету становили 109 млн. грн. у 2021 році, а субвенції та дотації склали 61,46%, що свідчить про високий рівень залежності бюджету громади від субвенцій та дотацій. При цьому громаді не обходиться зростання власних надходжень у розмірі 9,6% рік до року протягом 5 років, щоб замінити 60% субвенцій та дотацій власними надходженнями.

Висновки і перспективи.

Параметри функцій території є важливими індикаторами поточного стану розвитку громади в екологічному, економічному та соціальному аспектах. Функції території є надзви-

чайно важливими для функціонування громади, як суспільства й як органу місцевого самоврядування й громада має через здійснення своїх повноважень та планування свого розвитку, в тому числі в контексті просторового планування території громад забезпечувати реалізацію цих функцій у межах власних повноважень та можливостей. Запропоновані нами соціально-економічні параметри відображають ефективність реалізації даних функцій на території громади опосередковано через планувальну документацію та дозволяють на їх основі планувати розвиток громади. На прикладі Чинадіївської селищної територіальної громади показано, яким чином ці соціально-економічні параметри визначаються за допомогою запропонованих методик.

У подальшому доцільним є напрацювання екологічних параметрів

функцій території та їх визначення на прикладі Чинадіївської селищної територіальної громади, формування критеріїв, які вказували б на потреби покращення окремих соціально-економічних та екологічних параметрів, а також практичне застосування цих параметрів та їх критеріїв при плануванні розвитку територіальних громад.

Список використаних джерел

1. Уряд визначив адміністративні центри та затвердив території територіальних громад усіх областей. Урядовий портал. 2020. URL: <https://web.archive.org/web/20201024210324/https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-viznachiv-administrativni-centri-ta-zatverdiv-teritoriyi-teritorialnih-gromad-usih-oblastej>
2. Децентралізація. Загальна інформація. Децентралізація. 2019. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12084>
3. Постанова Кабінету міністрів України від 8 квітня 2015 р. № 214 «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад». 2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF#Text>
4. Бобровська О.Ю. 2017. Розвиток територіальних громад: базові поняття і показники оцінювання. Публічне адміністрування: теорія та практика. 1(17). 1-20. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2017-01\(17\)/16.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2017-01(17)/16.pdf)
5. Хвесик М.А., Ільїна М.В. 2019. Параметризація оцінювання перспектив розвитку сільських територій різних типів. Економіка АПК. 6. 6-14. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201906006>
6. Гринчишин І.М. 2018. Спроможність територіальних громад: теоретичний дискурс. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 6 (134). 51-56. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20186\(134\)/sep20186\(134\)_051_Hrynychshynl.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20186(134)/sep20186(134)_051_Hrynychshynl.pdf)
7. Остапенко П.О. 2021. Критерії спроможної громади: досвід України. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13922>
8. Територія. 1979. Словник української мови: в 11 томах. Том 10. с. 86. URL: <http://sum.in.ua/s/terytorija>
9. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності». 2011. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 34. 343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
10. Закон України «Про землеустрій». 2003. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 36. 282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15/ed20141203#Text>
11. Лощихін О.М. 2016. Територія сучасної держави: поняття та функції (частина друга). Публічне право. 4 (24). 180-184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2016_4_25
12. Баймуратов М.О., Батанов О.В., Оржель О.Ю., Приходько Х.В., Коник С.М. 2015. Теоретичні та методологічні засади адміністративно-територіального устрою країн Європейського Союзу: опорний конспект лекцій. К.: Вид-во НАДУ. 96 с.
13. Дорош А.Й. 2020. Еколого-економічні основи планування землекористування в контексті територіально-просторового розвитку. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – економіка. Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ. 256.
14. Купріянич І.П., Дорош А.Й. 2020. Методика обчислення частки концентрації сільськогосподарських земель для об'єднаних територіальних громад. Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення: Всеукр. наук.-практ. конф. Херсон. 53-57.
15. Dorosh O., Dorosh I., Fomenko V., Dorosh A., Saliuta V. Assessment of the system of

allocation of subventions and subsidies and their impact on the development of rural territories. Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development. 2019. Vol. 19. Issue 1. P. 161-168.

References

1. Uriad vyzhachyv administratyvni tsentry ta zatverdvyv terytorii terytorialnykh hromad usikh oblastei [The government determined the administrative centers and approved the territories of territorial communities of all regions]. 2020. Uriadovyi portal [Government portal]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-viznachiv-administrativni-centri-ta-zatverdiv-teritoriyi-teritorialnih-hromad-usih-oblastej>
2. Detsentralizatsiia. Zahalna informatsiia [Decentralization. General information]. 2019. Detsentralizatsiia [Decentralization]. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12084>
3. Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy vid 8 kvitnia 2015 r. № 214 «Pro zatverdzhennia Metodyky formuvannia spromozhnykh terytorialnykh hromad» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 8, 2015 No. 214 "On approval of the Methodology for the formation of capable territorial communities"]. 2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF#Text>
4. Bobrovska O. (2017). Rozvytok terytorialnykh hromad: bazovi poniattia i pokaznyky otsiniuvannia [Development of territorial communities: basic concepts and assessment indicators]. Publichne administruvannia: teoriia ta praktyka [Public administration: theory and practice]. 1 (17). 1-20. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2017-01\(17\)/16.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2017-01(17)/16.pdf)
5. Khvesyuk M., Ilinykh M. (2019). Parametrizatsiia ta otsinka perspektiv rozvytku selskykh tereniv ruznomykh typiv [Parameterization and evaluation of prospects for development of rural areas of different types]. Ekonomika APK [Economy of agro-industrial complex]. 6. 6-14. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201906006>
6. Hrynchyshyn I. 2018. Spromozhnist terytorialnykh hromad: teoretychnyi dyskurs [Capability of territorial communities: theoretical discourse]. Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy [Socio-economic problems of the modern period of Ukraine]. 6 (134). 51-56. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20186\(134\)/sep20186\(134\)_051_HrynchyshynI.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20186(134)/sep20186(134)_051_HrynchyshynI.pdf)
7. Ostapenko P. 2021. Kryterii spromozhnoii hromady: dosvid Ukrainy [Criteria of a capable community: the experience of Ukraine]. Detsentralizatsiia [Decentralization]. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13922>
8. Terytoriiia [Territory]. 1979. Slovnnyk ukraïnskoiï movy: v 11 tomakh. Tom 10 [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes. Volume 10]. p. 86. URL: <http://sum.in.ua/s/terytorija>
9. Zakon Ukrainy "Pro rehuliuivannia mistobudivnoii diialnosti" [Law of Ukraine "On the regulation of urban planning activities". 2011. Vidomosti Verkhovnoiï Rady Ukrainy. 34. 343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
10. Zakon Ukrainy "Pro zemleustrii" [Law of Ukraine "On Land Management"]. 2003. Vidomosti Verkhovnoiï Rady Ukrainy. 36. 282 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/858-15>
11. Loshchykhin O. (2016). The territory of the modern state: the concept and function (part two). Public law. 4 (24). 180-184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2016_4_25
12. Baimuratov M., Batanov O., Orzhel O., Prykhodko Kh., Konyk S. (2015). Teoretychni ta metodolohichni zasady administratyvno-terytorialnoho ustroiu krain Yevropeiskoho Soiuzu: oporny konspekt lektsii [Theoretical and methodological foundations of the administrative-territorial system of the countries of the European

- Union: basic lectures]. Kyiv, NADU Publishing. 96 p.
13. Dorosh A. (2020). Ecological and economic bases of land use planning in the context of territorial and spatial development. The dissertation on acquisition of a Doctor of Philosophy scientific degree of a specialty 051 – economy. National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv. 256.
14. Kupriianchuk I., Dorosh A. 2020. *Metodyka obchyslennia chastky kontsentratsii silskohospodarskykh zemel dlia obiednanykh terytorialnykh hromad* [Methodology for calculating the share of concentration of agricultural land for united territorial communities]. *Upravlinnia ta ratsionalne vykorystannia zemelnykh resursiv v novostvorenykh terytorialnykh hromadakh: problem ta shliakhy yikh vyrishennia* [Management and rational use of land resources in newly created territorial communities: problems and ways to solve them]. All-Ukrainian science and practice conference. Kherson. 53-57.
15. Dorosh O., Dorosh I., Fomenko V., Dorosh A., Saliuta V. (2019). Assessment of the system of allocation of subventions and subsidies and their impact on the development of rural territories. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*. Vol. 19. Issue 1. P. 161-168.

Dorosh O., Dorosh A., Zastulka I.-O.

SOCIO-ECONOMIC PARAMETERS OF FUNCTIONS OF THE TERRITORY OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN THE CONTEXT OF SPATIAL PLANNING

<http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2022.02.04>

Abstract. *The existing methods and parameters for determining the capacity and monitoring the development of territorial communities in ecological, economic and social sections are analysed. It was established that most of the methods and parameters are fundamental and involve a general assessment of community capacity and are not aimed at being indicators of the development of a separate territorial community in ecological, economic and social terms.*

It is proposed to use the parameters of the territory's functions as indicators of the development of territorial communities. The choice of the parameters of the territory's functions is based on the need, based on the aspects of spatial planning and spatial development, to plan the territory of the community in such a way that it performs its functions as efficiently as possible within its powers and capabilities. Based on the analysis of scientific works, the definition of the concept of "territory functions" is given and a list of their functions relevant within the framework of this study is formed.

The list of parameters of the territory's functions is proposed and substantiated, it is indicated that the communities are able to partially provide them, and it is determined that they could serve as indicators of the development of territorial communities indirectly through the planning documentation of the territory of the community, and the method of their determination is proposed. The socio-economic parameters of the territory functions for the Chinadiivska settlement territorial community of the Mukachivskyi raion of the Transcarpathian oblast have been determined.

Key words: *functions of the territory, parameters of the functions of the territory, indicators of the development of territorial communities, spatial planning of the territories of communities, spatial development.*